

IFLA Starptautisko katalogizācijas noteikumu ekspertu sanāksmes (*IME-ICC**)

SKAIDROJOŠĀ VĀRDNĪCA**

(vārdnīcā iekļautas līdz 2005. gada 20. septembrim saņemtās atsauksmes)

Šajā vārdnīcā iekļauti specifiska lietojuma termini (ne parastās vārdnīcu definīcijas), kas rodami Ziņojumā par starptautiskajiem katalogizācijas principiem.

Aģents (*agent*) – persona (autors, izdevējs, tēlnieks, redaktors, režisors u.tml.) vai grupa (organizācija, korporācija, bibliotēka, orķestris, valsts, federācija u.tml.), vai automatizēta sistēma (meteoroloģiskā ieraksta ierīce, konvertēšanas programmatūra u.tml.), kam ir nozīme resursa tapšanas un pastāvēšanas laikā. [Avots: *DCMI Agents Working Group*, darba definīcija]

Sk. arī [autors](#), [radītājs](#).

Aprakstgalva (*heading*)

Sk. [pieejas punkts](#).

Aprakstošā katalogizācija (*descriptive cataloguing*) – katalogizācijas daļa, kas nodrošina gan aprakstošās ziņas, gan pieejas punktus (izņemot priekšmetu).

[Avots: *IME ICC*]

Sk. arī [priekšmetošana](#).

Atribūts (*attribute*) – entītijas raksturīga iezīme; atribūts var būt entītijai sākotnēji piemītošs vai ārēju apstākļu radīts. [Avots: *FRBR*]

Atslēgnosaukums (*key title*) – *ISSN* sistēmā piešķirts turpinājumresursa unikāls nosaukums, kas ir nešķirami saistīts ar tā *ISSN*. Atslēgnosaukums var būt tāds pat kā pamatnosaukums vai, neatkārtojamības nolūkā to var veidot, pievienojot identificējošus un/vai paskaidrojošus elementus, piemēram, izdevēj institūcijas nosaukumu, izdošanas vietu, izdevuma ziņas u.tml. (sk. *ISSN Manual*). [Avots: *ISBD(CR)*]

Autoritatīvais ieraksts (*authority record*) – atbildīgās katalogizācijas institūcijas izveidots ieraksts autoritatīvajā datnē vai kartotēkā, kura organizējošais elements ir entītijas autorizētā aprakstgalva (aģents, darbs/izteiksme vai priekšmets). [Avots: *IME ICC*]

Sk. arī [pieejas punkts](#), [autorizētā aprakstgalva](#), [personvārda/nosaukuma kontrolētā forma](#).

Autorizētā aprakstgalva (*authorized heading*) – unificēts, kontrolēts entītijas pieejas punkts. [Avots: *IME ICC*]

---

* *IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code*

** *Final glossary for IME ICC*. Oriģināls angļu valodā pieejams:
<http://www.loc.gov/loc/ifla/imeicc/source/glossary-sep05.pdf>.

Sk. arī [pieejas punkts](#), [autoritatīvais ieraksts](#), [personvārda/nosaukuma kontrolētā forma](#).

Autors (*author*) – radītājs, kas atbildīgs par tekstuāla darba intelektuālo vai māksliniecisko saturu. [Avots: *IME ICC*]

Sk. arī [aģents](#), [radītājs](#).

Bibliogrāfiskais apraksts (*bibliographic description*) – bibliogrāfisko ziņu kopums bibliogrāfiskā resursa ierakstīšanai un identificēšanai. [Avots: *ISBD(CR)*]

Bibliogrāfiskais ieraksts (*bibliographic record*) – ziņu elementu kopums, kas apraksta materiālu manifestācijas un nodrošina tām pieeju, kā arī identificē radniecīgos darbus un izteiksmes. [Avots: *IME ICC*]

Bibliogrāfiskais resurss (*bibliographic resource*) – manifestācija vai vienība.

Bibliogrāfiskā vienība (*bibliographic unit*)

Sk. [manifestācija](#).

Darbs (*work*) – noteikts intelektuāls vai māksliniecisks gara ražojums (t.i., ar intelektuālu vai māksliniecisku saturu). [Avots: *FRANAR*, *FRBR* kā modificēts *IME ICC*]

Fiziskais formāts (*physical format*) (kā oriģinālo manifestāciju un oriģinālu aizstājošo manifestāciju atribūts) – ietvere vai datu nesējvide kurā/uz kuras ir ierakstīta darba izteiksme (piemēram, grāmata, *CD*, *MP3*, videokasete, *DVD*, mikrofilma, digitālā datne, karte, globuss, partitūra u.tml.). [Avots: *IME ICC*]

Ģimene (*family*) – divas vai vairākas personas, kuru radniecību nosaka piedzimšana, laulība, adopcija vai līdzīgs juridisks statuss. [Avots: *FRANAR* (*IME ICC* modificētajā veidā)]

Institūcija (*corporate body*) – organizācija vai personu un/vai organizāciju grupa, kas identificējama pēc konkrēta nosaukuma un darbojas vai var darboties kā vienība. [Avots: modificēts no *FRANAR*, *FRBR*]

Izteiksme (*expression*) – darba īstenošanas intelektuālā vai mākslinieciskā forma. [Avots: *FRANAR*, *FRBR*]

Jēdziens (*concept*) – abstrakts priekšstats vai ideja. [Avots: *FRANAR*, *FRBR*]

Krājums (*collection*) – 1. Divu vai vairāku darbu apvienojums vai kopīgs izdevums.
2. Konkrētas institūcijas radīts vai tās īpašumā esošs bibliogrāfisko resursu kopums. [Avots: *IME ICC*]

Manifestācija (*manifestation*) – darba izteiksmes fiziskā iemiesojuma forma [Avots: *FRANAR*, *FRBR*]

Notikums (*event*) – darbība vai gadījums. [Avots: *FRANAR*, *FRBR*]

Objekts (*object*) – materiāla lieta. [Avots: *FRBR*]

Persona (*person*) – indivīds vai fiktīva persona, ko pieņēmis vai nodibinājis kāds cits indivīds vai grupa. [Avots: *FRBR* (kā modificēts *FRANAR*)]

Personvārda/nosaukuma kontrolētā forma (*controlled form of name*) – entītijām piešķirtās autorizētās un atšķirīgās personvārdu/nosaukumu formas, kas veidotas atbilstoši kādu noteikumu kopumam. Tās fiksētas autoritatīvajā ierakstā, lai nodrošinātu pieeju bibliogrāfiskajiem un autoritatīvajiem ierakstiem (dažkārt tās sauc arī par kontrolētajām aprakstgalvām, autorizētajām aprakstgalvām vai atšķirīgajām aprakstgalvām). [Avots: *IME ICC*]

Sk. arī [pieejas punkts](#), [autorizētā aprakstgalva](#), [autoritatīvais ieraksts](#), [personvārds/nosaukums](#).

Personvārds/nosaukums (*name*) – rakstzīme vai vārdu un/vai rakstzīmju grupa, pēc kuras entīcija ir pazīstama; termins ietver personu, ģimeni, institūciju, objektu, jēdzienu, notikumu vai vietu apzīmējošus vārdus/rakstzīmes, kā arī darbam, izteiksmei, manifestācijai vai vienībai piešķirto nosaukumu. [Avots: *FRBR* (kā modificēts *FRANAR*)]

Sk. arī [personvārda/nosaukuma kontrolētā forma](#).

Pieejas punkts (*access point*) – personvārds/nosaukums, apzīmējums, kods u.tml., pēc kura iespējams sameklēt bibliogrāfisko vai autoritatīvo ierakstu vai norādi. [Avots: *FRANAR*]

Priekšmetošana (*subject cataloguing*) – katalogizācijas darba daļa, kas nodrošina priekšmetu iedaļu/apzīmējumu piešķiršanu un/vai klasificēšanu. [Avots: *IME ICC*]

Sk. arī [aprakstošā katalogizācija](#).

Radītājs (*creator*) – entīcija, kas atbildīga par darba intelektuālo vai māksliniecisko saturu.

Sk. arī [autors](#), [aģents](#).

Unificētais nosaukums (*uniform title*) – 1. Īpašs nosaukums, ar kuru darbs vai izteiksme identificējama katalogizācijas nolūkā, un kas izmantojams darba izteiksmju un manifestāciju apkopojumu izkārtošanai displejā. Piemēram, tie ir kārtojumā lietotie kopnosaukumi un vispārpieņemtie nosaukumi, kārtojumam lietotās formas aprakstgalvas, kā arī unikāli nosaukumi, ko lieto vienāda nosaukuma darbu atšķiršanai [Avots: modificēts no *AACR2*]. 2. Autorizēta forma, ko izmanto, lai apvienotu/grupētu kāda darba (ar autoru vai bez tā) atšķirīgu manifestāciju nosaukumu variantus meklēšanas/pieejas nolūkā.

Vienība (*item*) – atsevišķs manifestācijas eksemplārs. [Avots: *FRANAR*, *FRBR*]

Vieta (*place*) – atrašanās vieta. [Avots: *FRBR*]

Vispārpieņemtais nosaukums (*conventional name*) – nosaukums, kas atšķiras no oficiālā nosaukuma, pēc kura atpazīstama institūcija, vieta vai fakts. [Avots: modificēts no *AACR2* 2002. gada pārstrādājuma Skaidrojošās vārdnīcas]

Avoti

- AACR2** – *Anglo-American cataloguing rules*. – 2nd edition, 2002 revision. – Ottawa : Canadian Library Association ; London : Chartered Institute of Library and Information Professionals ; Chicago : American Library Association, 2002-
- DCMI Agents Working Group** – Dublin Core Metadata Initiative, Agents Working Group. [Web page, 2003]: <http://dublincore.org/groups/agents/> (darba definīcijas – galīgais variants vēl nav pieņemts)
- FRANAR** – *Functional requirements and numbering of authority records : a conceptual model – draft 2003*. (darba definīcijas – galīgais variants vēl nav pieņemts)
- FRBR** – *Functional requirements for bibliographic records : Final report*. – Munich : Saur, 2001. (IFLA UBCIM publications new series ; v. 19)
- GARR** – *Guidelines for authority records and references*. 2nd ed., rev. – Munich : Saur, 2001. (IFLA UBCIM publications new series ; v. 23)
- IME ICC** – IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code (1st : Frankfurt, 2003), dalībnieku ieteikumi.
- ISBD(CR)** – *ISBD(CR) : International standard bibliographic description for serials and other continuing resources*. – Munich : Saur, 2002. (IFL UBCIM publications new series ; v. 24)
- Sk. arī MulDiCat: <http://subito.biblio.etc.tu-bs.de/muldicat/>.